

BÖLÜM 18

STOMALI HASTANIN EVDE BAKIMI

Burcu CENGİZ¹

GİRİŞ

Stoma gibi yaşam biçimini değiştiren cerrahilerde hastaların yeni yaşamına dönmelerinin zor olduğu bilinmektedir. Fizyolojik gereksinimlerinin yanı sıra, stomalı hastaların bağımsızlaşabilmesi için hastane bakımının evde de devamlılığı önem arz etmektedir.

Stoması olan hastalar hastanedeki tedavinin sonlanmasından sonra geri kalan yaşamlarının büyük bir bölümünü evde geçirdiğinden hemşirelik bakımının hastane ile sınırlı kalmayıp evde de devam etmesi gerekmektedir (1). Hastanın erken eve dönmesi hastane enfeksiyonu riskini azaltmakta, aile üyelerinin arasında olmasını sağlamakta ve hastane maliyetini düşürmektedir. Ülkemizdeki uygulamalara bakıldığında; ameliyat olma üzere hastaneye yatan hastanın, hastanede kaldığı süre içerisinde bakımının genellikle fiziksel bakım ile sınırlı kaldığı, taburculuk eğitiminin düzensiz verildiği görülmektedir. Hasta eve döndüğünde gerek fizyolojik gerekse psikolojik birçok sorunla karşılaşmakta ve bu sorunlar karşısında ne yapacağını bilememektedir. Bu dönemde aile üyeleri de hastaya nasıl destek olacaklarını bilemedikleri için bakıma etkili olarak katılamamaktadırlar.

Stomanın hastalar üzerindeki etkisini açıklamak için yapılan çalışmalarda, hastalar stomanın fiziksel hayatını kısıtladığını, günlük aktivitelerine sınırlılık getirdiğini vurgulamıştır (2-3). Hastalarda oluşan tüm bu etkileri azaltmak ve hastanın stomaya uyumunu sağlamak amacıyla stoma bakımının evde de en iyi şekilde sürdürülmesi gereklidir.

Stomalı hastanın yaşadığı ortama döndüğünde sağlığının en iyi düzeyde sürdürülebilmesi, tedavi, bakım ve günlük yaşam aktivitelerine ilişkin gereksinim-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği AD., burcu_altunay@hotmail.com

KAYNAKLAR

1. Bare K, Drain J, Timko-Progar M et al. Implementation of an evidence-based and content validated standardized ostomy algorithm tool in home care: a quality improvement project. *Journal of Wound Ostomy & Continence Nursing*,2017; 44(3), 262-266.
2. Vural F, Sütsünbuloğlu E. Quality of life of patients with stoma: a descriptive study. *Turkish Journal of Colorectal Disease*,2021; 31:246-251.
3. Shaffy KS, Das K, Gupta R. Physical, nutritional and sexual problems experienced by the patients with colostomy/ileostomy: a qualitative study. *Nursing and Midwifery Research Journal*, 2012;8(3), 210-22.
4. Jin Y, Tian X, Li Y et al. Effects of continuous care on health outcomes in patients with stoma: A systematic review and meta-analysis. *Asia-Pacific journal of oncology nursing*. 2021;9, 21-31.
5. Goodman W, Allsop M, Downing A et al. A systematic review and meta-analysis of the effectiveness of self-management interventions in people with a stoma. *Journal of Advanced Nursing*, 2022;78(3), 722-738.
6. Mohamed SS, Salem GM, Mohamed HA. Effect of self-care management program on self-efficacy among patients with colostomy. *Am J Nurs Res*, 2017;5(5), 191-9.
7. Wang QQ, Zhao J, Huo XR et al. Effects of a home care mobile app on the outcomes of discharged patients with a stoma: A randomised controlled trial. *Journal of clinical nursing*, 2018;27(19-20), 3592-3602.
8. Xia L. The effects of continuous care model of information-based hospital-family integration on colostomy patients: a randomized controlled trial. *Journal of Cancer Education*, 2020; 35(2), 301-311.
9. Sier MF, Oostenbroek RJ, Dijkstra MGW et al. Home visits as part of a new care pathway (iAID) to improve quality of care and quality of life in 'ostomy patients: a cluster-randomised stepped-wedge trial. *Colorectal Disease*,2017;1-10.
10. Krouse RS, Grant M, McCorkle R et al. A chronic care ostomy self-management program for cancer survivors. *Psycho-oncology*, 2016; 25(5),574–581
11. Taylan S, Aksoy G. The effect of phone counselling service on adaptation to stoma and quality of life among patients with intestinal stoma: a randomized controlled trial. *Cukurova Medical Journal*, 2021; 46(1), 273-282.
12. Petersen C, Carlsson E. Life with a stoma—coping with daily life: Experiences from focus group interviews. *Journal of clinical nursing*, 2021; 30(15-16), 2309-2319.
13. Yara, Ostomi, İnkontinans Hemşireleri Derneği (2001). https://www.yoihd.org.tr/userfiles/formlar/kolostomi_ile_yasam.pdf . Erişim Tarihi: 29.07.2022
14. Duluklu B, Çelik SŞ. Kolostomisi olan hastalarda yaşam kalitesi: sorunlar ve hemşirelik girişimleri. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2019;6(2), 111-119.
15. Sütsünbuloğlu E, Vural F. Evaluation of sexual satisfaction and function in patients following stoma surgery: a descriptive study. *Sexuality and Disability*, 2018; 36(4): 349-361.
16. Barbosa G, Paschoalin HC, Greco RM et al. Experiences of people with stoma in the workplace. *Revista Estima*, 2018;6(1), 1-9.
17. Kang HK, Choudhary M. Home management of intestinal stoma: An evidence based review. *Journal of Applied Sciences and Clinical Practice*, 2022; 3(1), 3.
18. Aksoy G, Çavdar İ. Sindirim sistemi (gastrointestinal sistem) stomalarında bakım. Akyolcu N, Kanan N (Editörler). Yara ve Stoma Bakımı'nda. İstanbul: Nobe Tıp Kitabevleri; 2015: 61-92.
19. Zheng MC, Zhang JE, Qin HY et al. Telephone follow-up for patients returning home with colostomies: Views and experiences of patients and enterostomal nurses. *European Journal of Oncology Nursing*, 2013;17(2):184-9.
20. Özşaker E, Yeşilyaprak T. The problems of patients with stoma and its effects on daily living activities. *Medical Science and Discovery*, 2018;5(12), 393-398.

21. Yara, Ostomi, İnkontinans Hemşireleri Derneği https://www.yoihd.org.tr/images/cust_files/170724095711.pdf Erişim Tarihi: 29.07.2022
22. Lim SH, Chan SWC, He HG. Patients' experiences of performing self-care of stomas in the initial postoperative period. *Cancer nursing*, 2015;38(3), 185-193.
23. Harputlu, D. , Talaz, D. , Cenan, D. , Karadağ, S. & Ögce, F. Stomalı Bireylerde Uyku Kalitesinin İncelenmesi . Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 2020;13(2), 59-66.
24. Karadağ A, Baykara ZG. Colostomy irrigation: an important issue for Muslim individuals. *Asian Pac J Cancer Prev*, 2009;10(6), 1189-1190.
25. Diniz IV, Pereira da Silva I, Silva RA et al. Effects of the quality of life on the adaptation of people with an intestinal stoma. *Clinical Nursing Research*, 2022;1, 1-12.
26. Mahjoubi B, Goodarzi KK, Sadeghi MH. Quality of life in stoma patients: appropriate and inappropriate stoma sites. *World J Surg*. 2010; 34:147–152.
27. Korkmaz FD. Gastrointestinal Stomalar. Ed: Karadakovan A ve Aslan EF. Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım, Akademisyen Tıp Kitabevi, Geliştirilmiş 3. Baskı, Ankara, 2014; 691-703.
28. Can G. Antineoplastik İlaçların Yan Etkileri ve Hemşirelik Yaklaşımları. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2005;2 (2):8-15.
29. Smith H. Drugs for nausea and vomiting after chemotherapy. *S Afr Pharm J*, 2012; 79: 30-34.